

Laaggeletterdheid

INDICATIE VAN HOE DE DRECHTSTEDEN ERVOOR STAAN

Inhoud

1. Conclusies
2. Laaggeletterd: problemen met lezen
3. Landelijke cijfers
4. Cijfermatige vertaling naar de Drechtsteden
5. Aandeel laaggeletterden per doelgroep

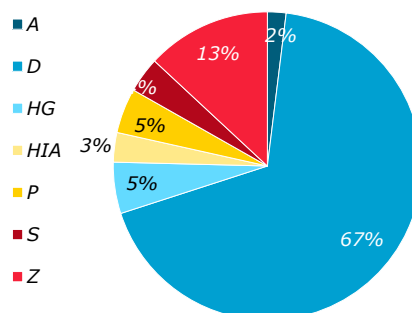
Met de door het Ministerie van OC&W en de VNG in 2019 gemaakte bestuurlijke afspraken over aanpak laaggeletterdheid verplichten de Drechtsteden zich tot het realiseren van een effectieve aanpak voor deze doelgroep. Volgens de website geletterdheidinzicht is 14% van de inwoners van de Drechtsteden laaggeletterd: zij hebben problemen met lezen. In deze factsheet laten we zien hoe cijfers van geletterdheidinzicht tot stand zijn gekomen, wat ze voor de zeven Drechtsteden betekenen en wie deze laaggeletterden zijn.

1 Conclusies

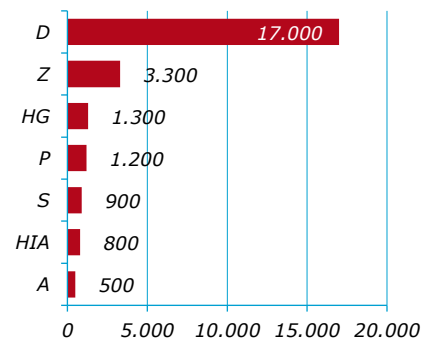
In deze factsheet over laaggeletterdheid baseren we ons op de definitie zoals die is gehanteerd in het PIAAC onderzoek: het betreft mensen die problemen hebben met lezen. Harde cijfers over dit onderwerp ontbreken; we komen tot de volgende schattingen:

- Landelijk zijn er 1,3 miljoen laaggeletterden van tussen de 16 en 65 jaar (12% van de bevolking). In de Drechtsteden is het aandeel naar schatting iets hoger (14%), wat neerkomt op in totaal zo'n 25.000 laaggeletterde personen van 16 tot 65 jaar.
- We zien grote verschillen tussen de zeven Drechtsteden: in Dordrecht is het volgens schattingen van geletterdheidinzicht.nl 22% laaggeletterd; in Alblasterdam en Hendrik-Ido-Ambacht is dat 4%. Twee op de drie laaggeletterden in de regio woont in Dordrecht. Dit komt neer op 17.000 Dordtenaren.
- De grote verschillen tussen gemeenten worden verklaard door het verschil in bevolkingssamenstelling. En dan met name het aantal personen in een gemeente met een migratie-achtergrond (doelgroep F). Zo'n 8.800 personen in deze doelgroep is laaggeletterd. Oftewel naar schatting is de helft van deze groep laaggeletterd. Maar ook 9.500 autochtonen (doelgroepen A, B C & D) is laaggeletterd, oftewel 10% van hen.

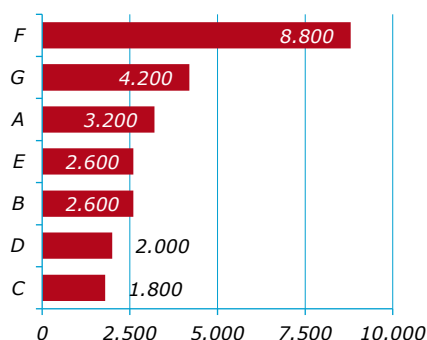
Verdeling over zeven gemeenten (%)

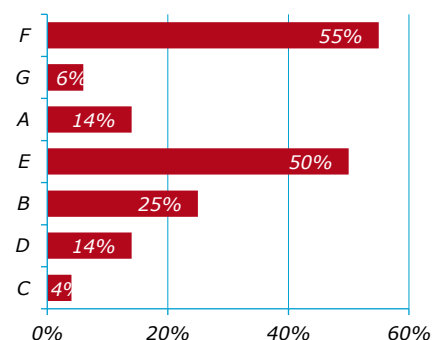
Schatting laaggeletterden per gemeente

Schatting aantal laaggeletterden per doelgroep (zie tabel 1 op pagina 3)

Schatting aandeel laaggeletterden (als % van aantal 16-65 jarigen in de doelgroep)

De groep laaggeletterden
Personen met een score van 200 tot 225 punten behoren tot groep 'mild laaggeletterden'. Met een score onder de 200 behoort iemand tot de groep 'sterk laaggeletterden'. In deze factsheet nemen we beide groepen samen.

2 Laaggeletterd: problemen met lezen

Voor het inschatten van de groep laaggeletterden in de Drechtsteden, is het van belang om een eenduidige definitie te hanteren van het begrip laaggeletterd. De Greef (2019) geeft echter aan:

"In Nederland circuleren verschillende cijfers over het aantal laaggeletterden. Onderzoeken hanteren niet dezelfde definities van laaggeletterdheid en variëren ook in leeftijdsgroep, waardoor verschillen ontstaan in aantallen."

Als het gaat over laaggeletterdheid, zijn er twee bronnen die geregeld terugkomen:

- PIAAC onderzoek (2013), doelgroep 16-65 jarigen, gericht op taalvaardigheid;
- Algemene Rekenkamer (2016), doelgroep 16 jaar en ouder, naast aandacht voor taalvaardigheid ook aandacht voor cijfervaardigheid en digitale vaardigheden.

De cijfers op de website geletterdheidinzicht bouwen voort op de dataset van het PIAAC-onderzoek ("Programme for the International Assessment of Adult Competencies"). De cijfers die we in deze factsheet op een rij zetten voor de Drechtsteden, beperken zich dan ook tot de groep bewoners die moeite heeft met lezen.

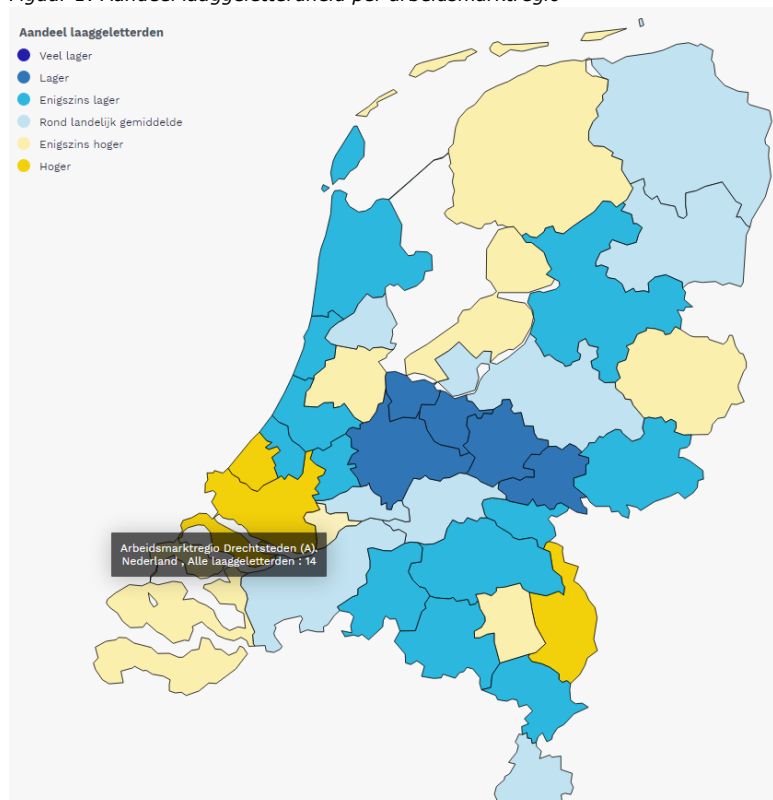
3 Landelijke cijfers

Hoe zijn de landelijke cijfers tot stand gekomen, hoeveel procent is laaggeletterd, hoe betrouwbaar is zo'n percentage, wat kunnen we zeggen over de achtergrond van laaggeletterden (de doelgroep waartoe ze horen) en hoe moeten we de gepresenteerde percentages interpreteren?

PIAAC-onderzoek

Het PIAAC-onderzoek is in 2013 uitgevoerd in 39 landen, waaronder in Nederland. In ons land zijn ruim 5.000 mensen thuis geïnterviewd. Hun lettervaardigheid is gemeten op een schaal van 0 tot 500. Personen met een score van 225 of lager worden geclassificeerd als laaggeletterd. In totaal gaat het dan om 11,9% van de groep geïnterviewden. Omgerekend naar de gehele Nederlandse bevolking gaat het dan om 1,3 miljoen mensen van tussen de 16 en 65 jaar (Huijts *et al*, 2020).

Figuur 1: Aandeel laaggeletterdheid per arbeidsmarktregio

Bron: <https://geletterdheidinzicht.nl/>

Volgens figuur 1 is 14% van de Drechtstedenbewoners laaggeletterd. Dit is "enigszins hoger" dan het gemiddelde in Nederland (11,9%).

Geletterdheidsinzicht

De website geletterdheidsinzicht bouwt voort op het PIAAC onderzoek. Zij gebruiken de oorspronkelijke dataset en onderscheiden daarin de ruim 600 personen die laaggeletterd zijn. Middels clusteranalyses schetsen zij de achtergrond van laaggeletterden: hun leeftijd, hun huishoudsamenstelling, hun migratieachtergrond en het wel of niet hebben van een betaalde baan.

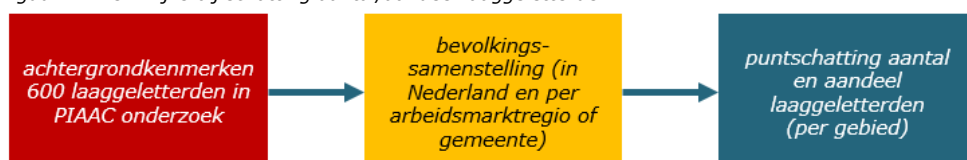
In de online tool presenteren zij de uitkomsten van hun analyses ook voor ruim 350 gemeenten en 36 arbeidsmarktregio's. Met ruim 600 mensen in de database zijn dit dan ook:

"schattingen van het percentage laaggeletterden, de omvang van de doelgroepen per gemeente en arbeidsmarktregio en een verdere profilering van de doelgroepen" (vet toegevoegd).

Betrouwbaarheid

Het exacte aantal laaggeletterden per gemeente of arbeidsmarktregio is dus feitelijk onbekend; ze zijn geschat op basis van de achtergrondkenmerken van de 600 personen die laaggeletterd zijn (figuur 2). Vervolgens is gekeken hoe vaak die achtergrondkenmerken voorkomen in Nederland, per arbeidsmarktregio of per gemeente. Afhankelijk van hoe vaak die achtergrondkenmerken voorkomen, is het aantal laaggeletterden geschat.

Figuur 2: Werkwijze bij schatting aantal/aandeel laaggeletterden

Bij alle op de website geletterdheidsinzicht gepresenteerde cijfers staat dan ook terecht dat het gaat om een "puntschatting" van het aandeel dat laaggeletterd is. In de wetenschappelijke verantwoording wordt niet uitgelegd welke marges bij de gepresenteerde percentages gelden. Persoonlijke communicatie met geletterdheidsinzicht heeft hier geen nadere informatie over verschaft. Het mag wel duidelijk zijn dat de gegeven scores per gemeente op z'n best een indicatie van de omvang van het probleem is. Het aantal laaggeletterden wordt geschat op basis van de achtergrondkenmerken van de bewoners. Het voorbehoud dat geldt voor de cijfers per gemeente, geldt ook voor de cijfers per arbeidsmarktregio.

Doelgroepen

Geletterdheidsinzicht heeft clusteranalyses uitgevoerd om te kunnen bepalen wat de achtergrond is van laaggeletterden in Nederland. Zij onderscheiden op basis van (een combinatie van) leeftijd, huishoudsamenstelling, migratieachtergrond en wel of geen betaalde baan zeven doelgroepen (tabel 1). Het grootste deel van de laaggeletterden in Nederland valt in een van de eerste zes doelgroepen, namelijk 84% (Huijts *et al*, 2020: 14). Deze cluster vertonen verder geen overlap: een individu bevindt zich in maximaal 1 cluster.

Tabel 1 Kenmerken van de doelgroepen

doelgroep	leeftijd	partner en/of kinderen	migratie-achtergrond	arbeidsmarkt-status
A	50-65	partner en kinderen	niet-migrant	werkend
B	50-65	partner en kinderen	niet-migrant	niet-actief
C	30-50	mix	niet-migrant	werkend
D	50-65	partner of kinderen	niet-migrant	mix
E	16-30	geen van beide	mix	mix
F	30-50 en 50-65	partner en/of kinderen	1 ^e generatie migrant	mix
G	mix	mix	mix	mix

Bron: <https://geletterdheidsinzicht.nl/>

Betekenis 'mix'

In tabel 1 komt een aantal keer de term 'mix' voor. De betekenis ervan verschilt per kolom:

- 'leeftijd': mensen van tussen de 16 en 65 jaar.
- partner en/of kinderen: mensen die in verschillende huishoudsamenstellingen wonen.
- migratieachtergrond: zowel personen met als zonder migratieachtergrond.
- arbeidsmarktstatus: zowel werkenden als niet werkenden.

Gepresenteerde percentages

Op pagina 14-16 geven Huijts *et al* (2020) de cijfers rondom laaggeletterdheid op drie manieren weer (met in tabel B1 van de bijlage de exacte percentages):

- Het aandeel dat laaggeletterd is binnen een doelgroep: van alle 16-65 jarigen in doelgroep F blijkt dan 40,7% laaggeletterd te zijn;
- Tot welke doelgroep een laaggeletterde behoort: van alle laaggeletterden blijkt 30,8% tot doelgroep F te horen;
- Het aandeel van elke doelgroep in de totale bevolking: doelgroep C vormt met 28,8% de grootste groep mensen in de groep 16-65 jarigen.

Voor de derde wijze van presenteren is nuttig voor een goed begrip van de omvang van het probleem, aangezien we op basis van CBS data weten we dat er in Nederland 11,1 miljoen mensen wonen van tussen de 16 en 65 jaar:

- Op basis van die 11,1 miljoen mensen, kunnen we terugrekenen dat in doelgroep C in totaal 3,1 miljoen mensen van 16 tot 65 jaar zitten (28,8% van 11,1 miljoen);
- Aangezien 3,7% van de mensen in doelgroep C laaggeletterd is, gaat het dan om 118.000 personen (3,7% van 3,1 miljoen).

In tabel 2 werken we dit uit voor alle zeven doelgroepen. De meeste laaggeletterden in Nederland blijken dan in doelgroep F te zitten. Van de 1,3 miljoen laaggeletterden bevinden er zich 393.000 in doelgroep F (30%). Dit sluit aan bij de bevinding van Huijts *et al* (2020: 14):

"Laaggeletterdheid komt ... relatief vaak voor binnen de groep mensen met een migratieachtergrond die tussen de 30 jaar en ouder zijn [doelgroep F], terwijl het relatief erg weinig voorkomt binnen de groep werkenden tussen 30 en 50 jaar oud met een Nederlandse achtergrond [doelgroep C]."

Tabel 2 Percentages en absolute aantallen a) in een doelgroep en b) laaggeletterden

doelgroep	percentage in Nederlandse bevolking 16-65 jaar	totaal aantal personen binnen de groep 16-65 jarigen	aandeel laaggeletterd binnen doelgroep	aantal laaggeletterden in doelgroep
A	12,6%	1.397.385	12,70%	177.468
B	5,6%	621.060	23,90%	148.433
C	28,8%	3.194.022	3,70%	118.179
D	5,7%	632.150	16,20%	102.408
E	18,0%	1.996.264	6,40%	127.761
F	8,7%	964.861	40,70%	392.698
G	20,6%	2.284.613	10,00%	228.461
totaal	100,0%	11.090.354		1.295.409

Bron: <https://geletterdheidinzicht.nl/>, bewerking OCD

Volgens geletterdheidinzicht is dus 14% van de 16 tot 65 jarigen in de Drechtsteden laaggeletterd. Op een totale omvang van 180.000 personen, betekent dit dat deze arbeidsmarktregio circa 25.000 laaggeletterden kent (figuur 3). In de volgende paragraaf gaan we hier nader op in.

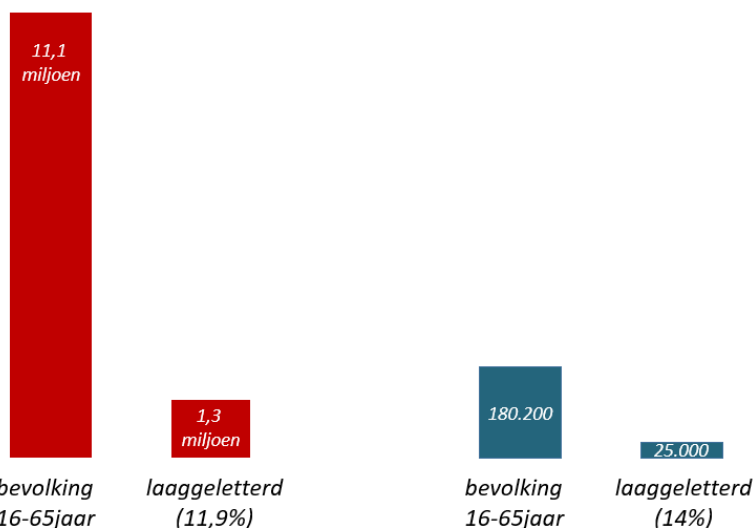
Betekenis 'migratieachtergrond'

Iemand met een migratieachtergrond is een persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Er wordt onderscheid gemaakt tussen personen die zelf in het buitenland zijn geboren (de 1e generatie) en personen die in Nederland zijn geboren (de 2e generatie). In tabel 1 wordt wel de 1e generatie migrant onderscheiden (inclusief inburgeringsplichtigen). Personen van de 2^e generatie zitten allemaal in doelgroep G.

Figuur 3: Aantallen 16-65 jarigen en aantal laaggeletterden, Nederland en Drechtsteden

Nederland

Drechtsteden

Bron: <https://geletterdheidinzicht.nl/>, bewerking OCD

4 Cijfermatige vertaling naar de Drechtsteden

De arbeidsmarktregio Drechtsteden bestaat uit de zeven gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht. In deze paragraaf gaan we nader in op de gemeentelijke cijfers:

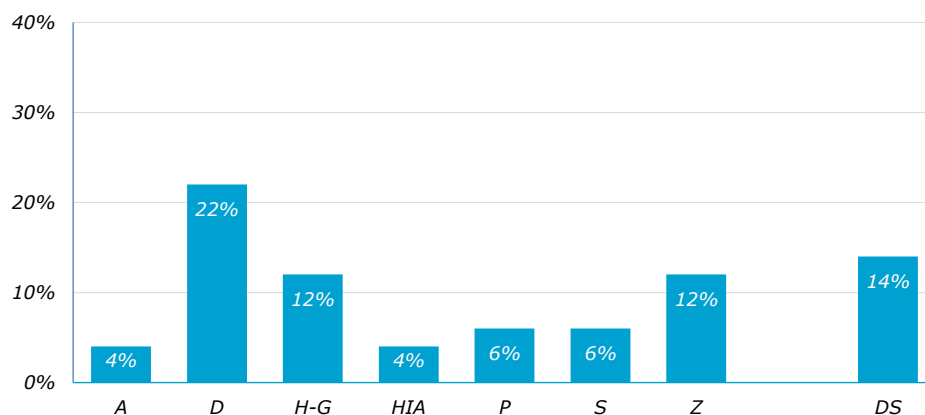
- Hoeveel laaggeletterden zijn er per gemeente?
- Hoe zijn ze verdeeld over de regio?
- Hoeveel laaggeletterden zitten er in elke doelgroep (per gemeente).

Per gemeente

De website geletterdheidinzicht maakt per gemeente inzichtelijk welk aandeel van de bevolking laaggeletterd is. Het is goed om hierbij in het achterhoofd te houden dat de gepresenteerde percentages puntschattingen zijn.

We zien vrij grote verschillen tussen de gemeenten. In de gemeente Dordrecht is 22% van de 16 tot 65 jarigen laaggeletterd, tegenover maar 4% in Alblasserdam of Hendrik-Ido-Ambacht (figuur 4).

Figuur 4 Puntschattingen van het aandeel laaggeletterden onder 16-65 jarigen, per gemeente

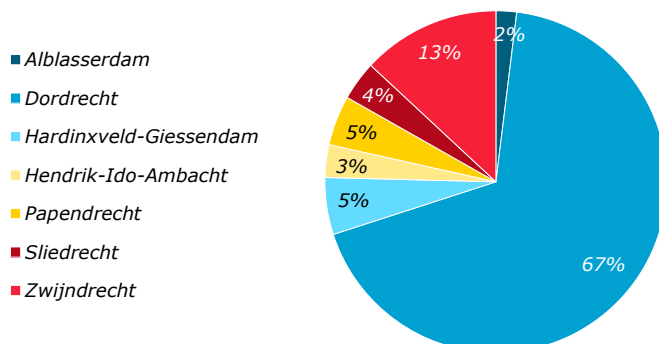
Bron: <https://geletterdheidinzicht.nl/>

Verspreiding over Drechtstedengemeenten

Als we ons baseren op de cijfers van geletterdheidinzicht, betekent dat dus ook dat een heel groot deel van de laaggeletterden in de Drechtsteden in de gemeente Dordrecht woont (figuur 5). Om precies te zijn: twee van de drie laaggeletterden in de Drechtsteden woont

in Dordrecht (terwijl 'maar' 42% van de 16 tot 65 jarigen in de Drechtsteden in Dordrecht woont). Of in absolute aantallen: van de 25.000 laaggeletterden in de Drechtsteden, wonen er 17.000 in Dordrecht. Daarna volgen Zwijndrecht (met ruim 3.200 laaggeletterden), Hardinxveld-Giessendam (1.300) en Papendrecht met 1.200 (zie tabel 3 voor alle zeven gemeenten).

Figuur 5 Verspreiding van laaggeletterdheid over de 7 Drechtstedengemeenten

Bron: <https://gelettertheidinzicht.nl/>, bewerking OCD

Naar doelgroep

Op de website gelettertheidinzicht wordt ook per gemeente gepresenteerd hoe de laaggeletterden zich verspreiden over de verschillende doelgroepen. In tabel 3 hebben we op basis van die cijfers per gemeente aangegeven hoeveel laaggeletterden er naar schatting zijn per doelgroep. Zo is doelgroep F (eerste generatie migrant van 30 tot 65 jaar, soms wel werkend, soms niet) in Dordrecht goed voor ruim een kwart van de laaggeletterden in de Drechtsteden.

Tabel 3 Geschat aantal laaggeletterden in zeven Drechtstedengemeenten, naar doelgroep (tabel 1)

doelgroep	A	D	H-G	HIA	P	S	Z	DS
A	83	1.872	296	147	200	139	458	3.195
B	59	1.531	215	93	141	121	392	2.553
C	49	1.021	162	85	118	93	261	1.789
D	39	1.361	94	54	106	93	261	2.009
E	63	1.702	202	93	141	112	327	2.640
F	107	6.806	148	170	295	195	1.013	8.735
G	93	2.893	229	131	189	167	523	4.225
aantal laaggeletterden	488	17.016	1.346	773	1.179	930	3.268	25.000
aantal inwoners van 16-65 jaar	12.042	76.372	11.074	19.086	19.396	15.299	26.892	180.161

Bron: <https://gelettertheidinzicht.nl/>, bewerking OCD

Opleidingsniveau

Wat is het opleidingsniveau waarop leerlingen in de Drechtsteden een diploma halen? De leerlingen uit de Drechtsteden die in de afgelopen 15 jaar op het voortgezet onderwijs een diploma behaalden, deden dat meestal op hetzelfde niveau als de leerlingen in heel Nederland. Maar hoe zit dat per migratieachtergrond, wat zijn de verschillen per gemeente en hoe is de ontwikkeling door de tijd?

Niet-westerse migratieachtergrond

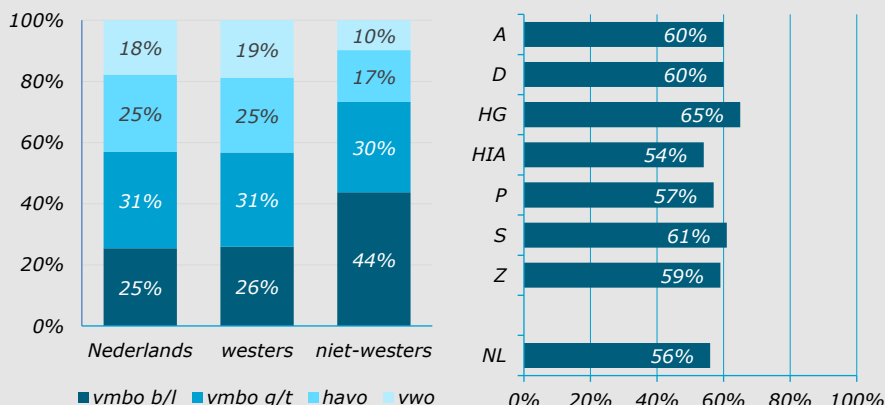
Figuur 6 (links) laat wel zien dat de leerlingen met een niet-westerse migratieachtergrond duidelijk vaker een vmbo b/l diploma halen (44%), dan Nederlandse scholieren of leerlingen met een westerse migratieachtergrond.

Per gemeente

Landelijk verlaat 56% van de scholieren het voortgezet onderwijs met een vmbo-diploma, de rest met een havo/vwo diploma (figuur 6, rechts). Binnen de Drechtsteden is Hendrik-Ido-Ambacht de gemeente met het laagste aandeel leerlingen dat een vmbo-diploma behaalt (54%); Hardinxveld-Giessendam behaalt het hoogste aandeel (65%).

Opleidingsniveau [vervolg]

Figuur 6: opleidingsniveau van gediplomeerden op voortgezet onderwijs naar migratieachtergrond (links) en het aandeel leerlingen per gemeente dat een vmbo-diploma haalt (rechts), 2005-2019

Bron: CBS

Ontwikkeling door de tijd

De afgelopen 15 jaar is de achterstand van de leerlingen uit de Drechtsteden met een niet-westerse migratieachtergrond iets verbeterd: over de periode 2005-2010 behaalde 73,8% een vmbo-diploma. In de periode 2015-2019 is dat afgenomen tot 71,6%. We kunnen hier twee kanttekeningen bij plaatsen:

- Onder Drechtsteden-leerlingen zonder migratieachtergrond daalde dit aandeel harder, met 3,2%-punt naar 56,1%.
- Landelijk daalde het aandeel niet-westerse migranten dat een vmbo-diploma haalt sneller dan in de Drechtsteden: met 3,5%-punt naar 68,3,7%.

5 Aandeel laaggeletterdheid per doelgroep

We eindigden paragraaf 4 met het *aantal* laaggeletterden per gemeente/doelgroep. In deze laatste paragraaf proberen we per gemeente een schatting te maken van het *aandeel* personen in elke doelgroep dat laaggeletterd is. Dat aandeel kunnen we berekenen door:

- Het aantal laaggeletterden in elke gemeente in een doelgroep te delen door (tabel 3);
- Het totale aantal 16-65 jarigen in elke gemeente/doelgroep.

De schatting van het aantal laaggeletterden per doelgroep/gemeente staat in tabel 4 (zie bijlage 1 voor een uitleg hoe we deze cijfers hebben berekend).

Tabel 4 Geschat aantal 16-65 jarigen in de zeven Drechtstedengemeenten, naar doelgroep

doelgroep	A	D	H-G	HIA	P	S	Z	DS
A	1.500	9.600	1.400	2.400	2.400	1.900	3.400	22.600
B	700	4.300	600	1.100	1.100	900	1.500	10.200
C	3.400	16.700	3.500	6.200	5.600	4.500	6.700	46.600
D	1.100	4.600	1.100	1.600	2.100	1.400	2.600	14.500
E	300	3.000	200	200	400	400	700	5.200
F	800	9.100	300	1.200	1.300	900	2.300	15.900
G	4.300	29.100	4.000	6.300	6.400	5.300	9.700	65.100
totaal	12.100	76.400	11.100	19.000	19.300	15.300	26.900	180.100

Bron: <https://gelettertheidinzicht.nl/>, CBS, bewerking OCD, afgerond op 100.

Aandeel laaggeletterden per doelgroep

We kunnen het aandeel laaggeletterden per doelgroep vervolgens schatten op basis van de gegevens in de tabellen 3 en 4. Vanwege de verschillende aannames in de berekeningen, is het belangrijk om niet heel precies naar de uitkomsten te kijken, maar naar de orde van grootte, te beginnen met de cijfers voor de Drechtsteden:

- We zien dan dat in sommige doelgroepen naar verhouding weinig mensen laaggeletterd zijn. Dat zien we het duidelijkst in de doelgroepen C (4%) en G (6%).
- In andere doelgroepen is juist een groot deel van de groep laaggeletterd, zoals in E (50%) en F (55%).

Tabel 5 Aandeel van laaggeletterden per doelgroep, naar gemeente

doelgroep	A	D	H-G	HIA	P	S	Z	DS
A	5%	19%	21%	6%	8%	7%	14%	14%
B	9%	36%	35%	9%	13%	14%	26%	25%
C	1%	6%	5%	1%	2%	2%	4%	4%
D	4%	30%	9%	3%	5%	7%	10%	14%
E	25%	57%	94%	38%	32%	27%	45%	50%
F	13%	75%	55%	14%	22%	21%	44%	55%
G	2%	10%	6%	2%	3%	3%	5%	6%
totaal	4%	22%	12%	4%	6%	6%	12%	14%

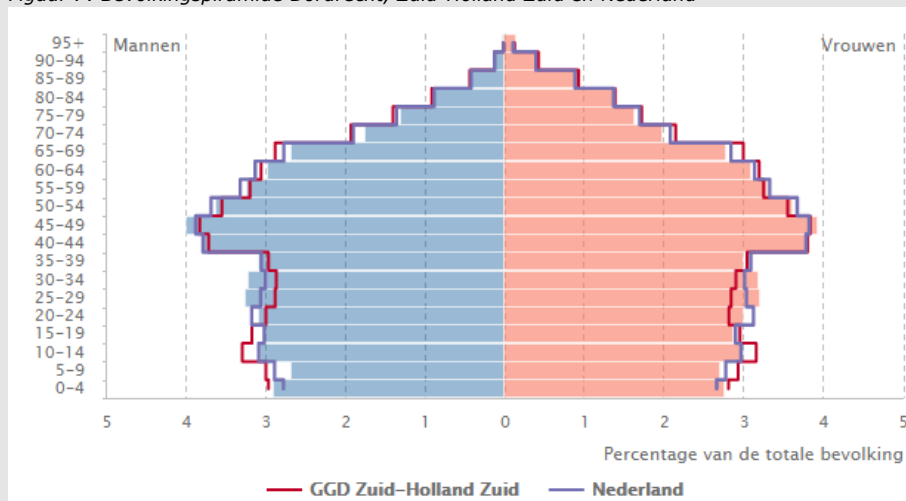
Bron: <https://gelettertheidinzicht.nl/>, bewerking OCD

Als we de autochtonen (doelgroep A, B C & D) bij elkaar nemen, dan zien we niet alleen dat 9.500 personen van 16 tot 65 jaar laaggeletterd is, maar ook dat het gaat om 10% van alle mensen in deze vier doelgroepen. Onder doelgroep B (tussen de 50 en 65 jaar, niet werkend) is dit 25%.

Bevolkingspiramide Dordrecht en Zuid-Holland Zuid

Hieronder staat de bevolkingspiramide van de gemeente Dordrecht, met per staaf het aantal mannen (links) en vrouwen (rechts) per leeftijdsklasse van 5 jaar. Met de blauwe lijn staat aangegeven hoe dit in Nederland is, met de rode lijn voor de regio Zuid-Holland Zuid (dat omvat naast de Drechtsteden ook de gemeenten Hoeksche Waard, Gorinchem en Molenlanden). De verschillen in de bevolkingsopbouw van Dordrecht, Zuid-Holland Zuid en Nederland zijn niet heel groot en lijken daarmee geen verklaring voor de wat hogere laaggeletterdheid in de regio.

Figuur 7: Bevolkingspiramide Dordrecht, Zuid-Holland Zuid en Nederland

Bron: https://www.rivm.nl/media/profielen/profile_505_Dordrecht_demografie.html

Bijlage 1 Schatting omvang doelgroepen

Voor het schatten van de omvang van het aantal 16-65 jarigen in elke gemeente/doelgroep gebruiken we drie methoden:

- Methode 1: Schatting van het aantal personen in een gemeente/doelgroep door ons te baseren op het aantal 16-65 jarigen in een gemeente en het aandeel van elke doelgroep binnen de totale Nederlandse bevolking tussen 16 en 65 jaar (tabel 2).
- Methode 2: Gebruikmaken van de cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).
- Methode 3: Combinatie van 1 en 2.

Methode 1: Gemeentelijke bevolking verdelen over landelijke percentages

In de eerste methode verdelen we het gemeentelijke aantal 16-65 jarigen over de landelijke percentages laaggeletterden zoals die door Huijts *et al* (2020) zijn gegeven. We zien dat deze geschatte aantallen naar alle waarschijnlijkheid niet kloppen: zo zouden er volgens tabel 3 in Dordrecht voor doelgroep F 6.800 laaggeletterden zijn, maar volgens de schatting in tabel 6 zouden er maar goed 6.600 personen wonen.

Tabel 6 Geschat aantal 16-65 jarigen in de zeven Drechtstedengemeenten, naar doelgroep

doelgroep	A	D	H-G	HIA	P	S	Z	DS
A	1.517	9.623	1.395	2.405	2.444	1.928	3.388	22.700
B	674	4.277	620	1.069	1.086	857	1.506	10.089
C	3.468	21.995	3.189	5.497	5.586	4.406	7.745	51.886
D	686	4.353	631	1.088	1.106	872	1.533	10.269
E	2.168	13.747	1.993	3.435	3.491	2.754	4.841	32.429
F	1.048	6.644	963	1.660	1.687	1.331	2.340	15.674
G	2.481	15.733	2.281	3.932	3.996	3.152	5.540	37.113
totaal	12.042	76.372	11.074	19.086	19.396	15.299	26.892	180.161

Bron: <https://gelettertheidinzicht.nl/>, CBS, bewerking OCD

Methode 2: CBS cijfers

De doelgroepen zoals die zijn samengesteld door gelettertheidinzicht, zijn opgebouwd uit een viertal achtergrondvariabelen:

- leeftijdscategorie;
- huishoudsamenstelling;
- migratieachtergrond;
- wel/geen betaalde baan.

We willen deze cijfers graag weten voor de zeven afzonderlijke gemeente. De tabellen die het CBS publiceert, gaan helaas niet zo diep. Hun tabellen met gemeentelijke cijfers combineren maximaal drie achtergrondvariabelen. We kiezen ervoor om de huishoudsamenstelling buiten beschouwing te laten. Dan zijn:

- Doelgroep C en E rechtstreeks uit de CBS-tabellen te halen;
- Doelgroep A, B en D zijn bijna uit dezelfde CBS-tabel te halen, want deze drie doelgroepen gaan allemaal over 50-65 jarigen die wel/niet werken (maar we weten niet hun huishoudsamenstelling);
- Doelgroep F bevat bestaat uit mensen met een migratieachtergrond, waarvan 53,4% werkt en 46,6% niet (Huijts *et al* 2020: 22).

Dit leidt tot het tussenresultaat als weergegevens in tabel 7. Hierbij weten we dat de opgegeven cijfers voor doelgroep A en B te hoog zijn. In deze twee doelgroepen zitten nu ook de mensen die niet een huishouden vormen met een partner en kinderen (en dus eigenlijk in doelgroep D behoren).

Tabel 7 Geschat aantal 16-65 jarigen in de zeven Drechtstedengemeenten, naar doelgroep

doelgroep	A	D	H-G	HIA	P	S	Z	DS
A	2.500	13.800	2.500	4.100	4.300	2.900	5.600	35.700
B	800	4.700	600	1.000	1.300	1.300	1.900	11.600
C	3.400	16.700	3.500	6.200	5.600	4.500	6.700	46.600
D								
E	256	2.971	215	246	448	417	733	5.286
F	814	9.070	267	1.234	1.341	914	2.294	15.933
G								
totaal	12.042	76.372	11.074	9.086	19.396	15.299	26.892	180.161

Bron: <https://gelettertheidinzicht.nl/>, CBS, bewerking OCD

Methode 3: combinatie en 1 en 2

In de derde en laatste methode combineren we de middels methode 1 en 2 gevonden cijfers, en wel op de volgende manier:

- Doelgroep A en B nemen we over uit methode 1;
- Doelgroep C, E en F nemen we over uit methode 2;
- Doelgroep D is het verschil van het totaal van doelgroep A en B volgens methode 2 minus het totaal van doelgroep A en B volgens methode 1;
- Doelgroep G is het aantal 16-65 jarigen in een gemeente die niet in een andere doelgroep valt.

Dit leidt tot de volgende globale schatting van het aantal personen in elke gemeente in een doelgroep (tabel 8, afgerond op 100-tallen).

Tabel 8 Geschat aantal 16-65 jarigen in de zeven Drechtstedengemeenten, naar doelgroep

doelgroep	A	D	H-G	HIA	P	S	Z	DS
A	1.500	9.600	1.400	2.400	2.400	1.900	3.400	22.600
B	700	4.300	600	1.100	1.100	900	1.500	10.200
C	3.400	16.700	3.500	6.200	5.600	4.500	6.700	46.600
D	1.100	4.600	1.100	1.600	2.100	1.400	2.600	14.500
E	300	3.000	200	200	400	400	700	5.200
F	800	9.100	300	1.200	1.300	900	2.300	15.900
G	4.300	29.100	4.000	6.300	6.400	5.300	9.700	65.100
totaal	12.100	76.400	11.100	19.000	19.300	15.300	26.900	180.100

Bron: <https://gelettertheidinzicht.nl/>, CBS, bewerking OCD, afgerond op 100.

Bijlage 2 Geraadpleegde bronnen

Greef de M. (2019). *Laaggeletterdheid: cijfers buitelen over elkaar heen*. Onderdeel van artikelenserie *Leren in de educatie, Lesgeven, begeleiden en faciliteren*. Onder (eind)redactie van E. Bohnen, I. Den Hollander, R. Thijssen en B. Vaske. Den Haag: Stichting Expertisecentrum Oefenen.nl, (2019).

Pharos (2020) *Laaggeletterdheid en beperkte gezondheidsvaardigheden* (<https://www.pharos.nl/factsheets/laaggeletterdheid-en-beperkte-gezondheidsvaardigheden/>)

Huijts, T., I. Bijlsma en R. van der Velden (2020) *Wetenschappelijke Verantwoording Doelgroepenanalyse Laaggeletterden*.

Websites

CBS links naar de datasets:

- <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84697NED/table?dl=40C65>
- <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84697NED/table?dl=3FE56>
- <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/71493ned/table?dl=41E3E>

<https://gelettertheidinzicht.nl/>

Het OCD streeft naar hoge kwaliteit van de informatie in deze factsheet. Heeft u nog suggesties of aanvullingen, laat het ons dan weten.

dr. Bart van der Aa
oktober 2020

Postbus 619
3300 AP Dordrecht
(078) 770 39 05

ocd@drechtsteden.nl
www.onderzoekcentrumdrechtsteden.nl